

ที่ อต ๐๐๒๓.๖/ว ๔๕๓๔

ศาลากลางจังหวัดอุตรดิตถ์
ถนนประชานิมิตร อต ๕๓๐๐๐

๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๙

เรื่อง ขอส่งรายงานสถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้า ปี พ.ศ. ๒๕๖๙ (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๙)

เรียน นายอำเภอ ทุกอำเภอ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุตรดิตถ์ และนายกเทศมนตรีเมืองอุตรดิตถ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท ๐๘๒๑.๕/ว ๖๒๘๕
ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๙ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. สำเนาหนังสือกรมควบคุมโรค ที่ สธ ๐๔๑๐.๙/ว ๒๘๙๙
ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๙ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้รับรายงานสถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้าจากฝ่ายเลขานุการอนุกรรมการด้านการเฝ้าระวังป้องกันควบคุม และดูแลรักษาโรคพิษสุนัขบ้าในคน กรมควบคุมโรค ความว่า พบผู้เสียชีวิตอย่างต่อเนื่อง และจากการเฝ้าระวังผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า ในปี พ.ศ. ๒๕๖๙ ณ วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๙ พบผู้เสียชีวิตโรคพิษสุนัขบ้า จำนวน ๑๓ ราย ที่จังหวัดระยอง นครราชสีมา ฉะเชิงเทรา อุบลราชธานี ตาก หนองคาย ศรีสะเกษ กาญจนบุรี ชลบุรี จันทบุรี นครพนม บุรีรัมย์ และสุรินทร์

จังหวัดอุตรดิตถ์พิจารณาแล้ว จึงขอส่งรายงานสถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้า ในปี พ.ศ. ๒๕๖๙ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางการบูรณาการและสั่งการร่วมกันในการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่ต่อไป รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการ สำหรับอำเภอขอความร่วมมือแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสรพงษ์ มานะสุขอนันต์)
รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดอุตรดิตถ์

สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด
กลุ่มงานบริการสาธารณะฯ
โทร. ๐ ๕๕๔๐ ๓๐๐๘

สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดอุตรดิตถ์
เลขที่รับ 9896
วันที่ 17 พ.ย. 2569
เวลา
☐ บห. ☐ บถ. ☐ สส. ☐ กม. ☐ กง. ☑ บป.

ที่ มท ๐๘๒๑.๕/ว ๒๒๘๕

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๙

เรื่อง ขอส่งรายงานสถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้า ปี พ.ศ. ๒๕๖๙ (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๙)

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมควบคุมโรค ที่ สธ ๐๔๑๐.๙/ว ๒๘๙๙
ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๙ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้รับรายงานสถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้าจากฝ่ายเลขานุการอนุกรรมการด้านการเฝ้าระวังป้องกันควบคุม และดูแลรักษาโรคพิษสุนัขบ้าในคน กรมควบคุมโรค ว่า พบผู้เสียชีวิตอย่างต่อเนื่อง และจากการเฝ้าระวังผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า ในปี พ.ศ. ๒๕๖๙ ณ วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๙ พบผู้เสียชีวิตโรคพิษสุนัขบ้า รวมจำนวน ๑๓ ราย ที่จังหวัดระยอง นครราชสีมา ฉะเชิงเทรา อุบลราชธานี ตาก หนองคาย ศรีสะเกษ กาญจนบุรี ชลบุรี จันทบุรี นครพนม บุรีรัมย์ และสุรินทร์

ในการนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จึงขอความร่วมมือจังหวัดส่งรายงานสถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้า ในปี พ.ศ. ๒๕๖๙ แจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางการบูรณาการและสั่งการร่วมกันในการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่ต่อไป ทั้งนี้ สามารถดาวน์โหลดสิ่งที่ส่งมาด้วยได้ที่ QR Code ท้ายหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายศิริพันธ์ ศรีกงพลี)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

https://shorturl.asia/7zrj6z

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น
กลุ่มงานป้องกันโรค
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๕๔๐๖
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@dla.go.th
ผู้ประสานงาน นางสาวสุจิตรา ดาวเรือง/
นางสาววรรณภัทร แซ่จิว

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
เลขรับ 53319
วันที่ - 9 พ.ย. 2569
เวลา.....

ที่ สธ ๐๔๑๐.๙/ว ๖๘๙๗

กรมควบคุมโรค
ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๙

เรื่อง ขอส่งรายงานสถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้า ปี พ.ศ. ๒๕๖๙ (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๙)

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานสถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้า ปี พ.ศ. ๒๕๖๙ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกรมควบคุมโรค โดยกองโรคติดต่อทั่วไป ขับเคลื่อนการดำเนินโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธาน ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ภายใต้คณะอนุกรรมการด้านการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุม และดูแลรักษาโรคพิษสุนัขบ้าในคน ได้รับรายงานสถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้าพบผู้เสียชีวิตมาอย่างต่อเนื่อง และจากการเฝ้าระวังผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า ในปี พ.ศ. ๒๕๖๙ ณ วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๙ พบผู้เสียชีวิตโรคพิษสุนัขบ้า รวมจำนวน ๑๓ ราย ที่จังหวัดระยอง นครราชสีมา ฉะเชิงเทรา อุบลราชธานี ตาก หนองคาย ศรีสะเกษ กาญจนบุรี ชลบุรี จันทบุรี นครพนม บุรีรัมย์ และสุรินทร์

กรมควบคุมโรค ขอส่งรายงานสถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้า ปี พ.ศ. ๒๕๖๙ (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๙) เพื่อรายงานการวิเคราะห์สถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้า ใช้เป็นแนวทางบูรณาการและสั่งการร่วมกัน ในการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่ ทั้งนี้ มอบหมายให้นายชิติ หุ่นอุตกฤษณ์ ตำแหน่ง นายสัตวแพทย์ปฏิบัติการ โทร. ๐ ๒๕๙๐ ๓๑๗๗ เป็นผู้ประสานงาน รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วยด้วย จะเป็นพระคุณ

ขอแสดงความนับถือ

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น
เลขรับ 4953
10 พ.ย. 2569
เวลา.....น.

(นายสุทัศน์ โชตนะพันธ์)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมควบคุมโรค

กองโรคติดต่อทั่วไป
โทร. ๐ ๒๕๙๐ ๓๑๗๗ - ๘
โทรสาร ๐ ๒๙๖๕ ๙๔๘๔

รายงานสถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้า ปี พ.ศ. ๒๕๖๙ (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๙)
โดย กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค

๑. ความเป็นมาและสรุปสำหรับผู้บริหาร

โรคพิษสุนัขบ้า เป็นโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคนที่อันตรายแต่สามารถป้องกันได้ด้วยการฉีดวัคซีน ผู้ป่วยเมื่อมีอาการแล้วจะเสียชีวิตทุกราย ไม่สามารถรักษาได้ องค์การอนามัยโลก องค์การสุขภาพสัตว์โลก และองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ ได้เรียกร้องให้ประเทศต่างๆทั่วโลก ต้องไม่มีผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้าภายในปี ค.ศ. ๒๐๓๐ ประเทศไทยภายใต้โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธานศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางวัฒน วรขัตติยราชนารี มีเป้าหมายในการไม่พบผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้าภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

สถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้าประเทศไทยมีรายงานการพบผู้เสียชีวิตมาอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ๒๕๖๑ เป็นปีที่พบผู้เสียชีวิต ๑๘ ราย ซึ่งสูงสุดในรอบ ๑๐ ปี และด้วยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเพื่อการเฝ้าระวังป้องกัน ควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ทำให้สถานการณ์ผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้าลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยระหว่างปี ๒๕๖๔ – ๒๕๖๗ ประเทศไทยมีรายงานผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้าจำนวน ๔, ๓, ๖ และ ๔ รายตามลำดับ และมีอัตราการพบเชื้อในสัตว์ร้อยละ ๓.๑๒, ๔.๓๘, ๕.๑๓ และ ๕.๐๔ ตามลำดับ และจากการเฝ้าระวังผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า กรมควบคุมโรค ในปี ๒๕๖๘ พบผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้าจำนวน ๗ ราย ที่จังหวัดชลบุรี ศรีสะเกษ ฉะเชิงเทรา นครราชสีมา (๒ ราย) ตาก และ ระยอง แต่อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. ๒๕๖๙ ณ วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๙ พบผู้เสียชีวิตโรคพิษสุนัขบ้า รวมจำนวน ๑๓ ราย ที่จังหวัดระยอง นครราชสีมา ฉะเชิงเทรา อุบลราชธานี ตาก หนองคาย ศรีสะเกษ กาญจนบุรี ชลบุรี จันทบุรี นครพนม บุรีรัมย์ และสุรินทร์

จากการวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงของการพบผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า พบว่า สาเหตุส่วนใหญ่ คือ การไม่ไปพบแพทย์ทันทีเพื่อเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าหลังสัมผัสโรค (ถูกสัตว์กัด ข่วน เลียที่บาดแผล) เนื่องจากขาดความตระหนัก และประเมินความเสี่ยงต่ำกว่าความเป็นจริง มากกว่าปัญหาการขาดแคลนวัคซีนในสถานพยาบาล และเมื่อสุนัข หรือสัตว์ตายผิดปกติไม่มีการแจ้งเจ้าหน้าที่ เพื่อการเฝ้าระวังโรคพิษสุนัขบ้าทางห้องปฏิบัติการจึงไม่เกิดกระบวนการติดตามผู้สัมผัสสัตว์ยืนยันให้เข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า นอกจากนั้น ประชาชนบางส่วนยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ได้แก่ บาดแผลขนาดเล็ก หรือไม่มีเลือดออกไม่จำเป็นต้องไปพบแพทย์ ความเชื่อว่าลูกสุนัขหรือลูกแมวไม่สามารถเป็นโรคได้ และสัตว์ที่เลี้ยงในบ้านไม่มีความเสี่ยง โดยสุนัขยังคงเป็นสาเหตุหลักของการติดเชื้อ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีประวัติการได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าหรือได้รับวัคซีนไม่ต่อเนื่อง ประกอบกับลักษณะการเลี้ยงปล่อย ทำให้เกิดการติดเชื้อตามมาได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเพิ่มความเข้มข้นของการดำเนินงานเพื่อการควบคุม ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าทั้งในคนและสัตว์ การให้ความรู้แก่ประชาชนในการปฏิบัติตัว เมื่อถูกสัตว์กัด ข่วน หรือเลียที่บาดแผล ผ่านกลไกคณะกรรมการโรคติดต่อระดับจังหวัด หรือการประชุมในระดับจังหวัด เพื่อให้เกิดข้อสั่งการและการบูรณาการดำเนินงานร่วมกัน ดังนี้

๑) ควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ โดยเฉพาะการสำรวจจำนวนประชากรสัตว์ และการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์รอบจุดเกิดโรคให้ได้ตามมาตรการของกรมปศุสัตว์ โดยประสานความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒) สื่อสารความเสี่ยง...

๒) สื่อสารความเสี่ยงไปยังกลุ่มประชาชน โดยเฉพาะในพื้นที่เสี่ยงสูงต่อการพบผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า เพื่อสร้างความตระหนักและความเข้าใจ นำไปสู่การป้องกันตนเองจากการติดเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า

๓) เฝ้าระวังสถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ และการเฝ้าระวังผู้ถูกสัตว์กัด ข่วนในพื้นที่อย่างใกล้ชิด เพื่อติดตามให้เข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

๔) เฝ้าระวังโรคอย่างต่อเนื่อง รวมถึงติดตามผลการดำเนินงานโดยใช้กลไกคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัด ให้สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย

๒. รายละเอียดของผู้เสียชีวิตยืนยันโรคพิษสุนัขบ้า

ผู้เสียชีวิตรายที่ ๑ จังหวัดระยอง

จังหวัดระยองพบผู้เสียชีวิตยืนยันโรคพิษสุนัขบ้าจำนวน ๑ ราย ที่ตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง เป็นเพศชาย สัญชาติเมียนมา อายุ ๓๖ ปี อาชีพรับจ้างในร้านเฟอร์นิเจอร์ ไม่มีโรคประจำตัว ประวัติการเจ็บป่วย วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๙ ญาติพบผู้ป่วยมีอาการจุกแน่นหน้าอกหลังจากดื่มน้ำ หายใจไม่สะดวก เวียนศรีษะ จึงนำส่งโรงพยาบาลระยอง แพทย์วินิจฉัย Dizziness and giddiness ให้ยารักษาตามอาการ และจำหน่ายกลับบ้าน วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๙ ผู้ป่วยอาการไม่ดีขึ้น มีอาการหายใจหอบเหนื่อย กระสับกระส่าย สะดุ้งตกใจง่าย จึงถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลระยอง วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๙ ผู้ป่วยเสียชีวิต แพทย์ระบุสาเหตุการเสียชีวิต Unattended Death และสงสัยโรคพิษสุนัขบ้า จึงเก็บตัวอย่างปมรากผม น้ำลาย ปัสสาวะ น้ำไขสันหลัง และเนื้อสมอง ผลตรวจทางห้องปฏิบัติการพบสารพันธุกรรมไวรัสพิษสุนัขบ้าในน้ำไขสันหลัง ผลการสอบสวนพบว่า ช่วงประมาณเดือนธันวาคม ๒๕๖๘ ผู้เสียชีวิต**ถูกลูกสุนัขไม่สามารถระบุได้ว่ามีเจ้าของหรือไม่กัดบริเวณอุ้งมือขวา โดยผู้เสียชีวิตไม่ได้ทำความสะอาดบาดแผลและไม่ได้เข้ารับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า** และภายหลังวันเกิดเหตุลูกสุนัขตัวดังกล่าวถูกปล่อยทิ้งไว้โดยไม่ได้มีการติดตาม หรือสังเกตอาการของสัตว์เพิ่มเติม ไม่สามารถระบุได้ว่าสุนัขดังกล่าวมีเจ้าของ หรือมีพฤติกรรมผิดปกติหรือไม่ และไม่สามารถทราบประวัติการมีชีวิต หรือไม่มีชีวิตของลูกสุนัขตัวนั้น เนื่องจากหลังเกิดเหตุไม่มีใครพบเจออีกเลย

ผู้เสียชีวิตรายที่ ๒ จังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมาพบผู้เสียชีวิตยืนยันโรคพิษสุนัขบ้าจำนวน ๑ ราย ที่ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมืองนครราชสีมา เป็นเพศชาย อายุ ๕๓ ปี อาชีพเกษตรกร ปฏิเสธโรคประจำตัว ประวัติการเจ็บป่วย วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลค่ายสุรนารี ด้วยอาการไข้ ปัสสาวะกระปริดกระปรอย วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ อาการแย่ลง มีอาการปวดท้อง อาเจียน ทานน้ำและอาหารไม่ได้ ใจสั่น อ่อนเพลีย และผู้เสียชีวิตแจ้งประวัติเพิ่มเติมว่าเคยมีประวัติถูกสุนัขกัดในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๖๘ แพทย์จึงฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และส่งต่อไปรักษายังโรงพยาบาลมหาราช นครราชสีมา และเสียชีวิตในวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ ทั้งนี้ แพทย์ได้เก็บตัวอย่างน้ำปัสสาวะ น้ำลาย ปมรากผม น้ำไขสันหลัง และเนื้อสมอง ส่งตรวจที่ห้องปฏิบัติการกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบสารพันธุกรรมไวรัสพิษสุนัขบ้าจากตัวอย่างเนื้อสมอง ผลการสอบสวนพบว่า **เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๖๘ ผู้เสียชีวิตถูกสุนัขที่เลี้ยงไว้กัดที่ขา ๒ ข้าง เลือดไหล โดยสุนัขตัวดังกล่าวเป็นลูกสุนัขจรที่ถูกเก็บมาเลี้ยงในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๘ โดยผู้เสียชีวิตได้ล้างทำความสะอาดบาดแผล แต่ไม่ได้เข้ารับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า** และภายหลังจากการถูกกัดได้นำสุนัขไปปล่อยที่ป่าจึงไม่ทราบประวัติการมีชีวิตอยู่หรือไม่ของสุนัขตัวดังกล่าว และจากการวิเคราะห์สถานการณ์พบว่า จังหวัดนครราชสีมาพบสุนัขติดเชื้อโรคพิษสุนัขบ้ามาอย่างต่อเนื่อง และมีการพบผู้เสียชีวิตล่าสุด ๒ รายในปี ๒๕๖๘

ผู้เสียชีวิต...

ผู้เสียชีวิตรายที่ ๓ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ฉะเชิงเทราพบผู้เสียชีวิตยืนยันโรคพิษสุนัขบ้าจำนวน ๑ ราย ที่ ตำบลดอนเกาะกา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว เป็นเพศชาย อายุ ๔๔ ปี อาชีพเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่ง ประวัติการเจ็บป่วย วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ เริ่มมีอาการไข้ ใจสั่น อ่อนเพลีย ไม่มีแรง วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ต่อมาวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ ผู้เสียชีวิตเข้ารับการรักษาตามสิทธิ์การรักษาที่โรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดพิจิตร ด้วยอาการมีไข้อ่อนแรง อาเจียน ต่อมาในวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ ผู้เสียชีวิตมีอาการชักเกร็ง น้ำลายฟูมปาก และ ในวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๙ อาการไม่ดีขึ้นจึงส่งไปรักษาต่อยังโรงพยาบาลประจำจังหวัด และเสียชีวิตในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๙ ผลตรวจทางห้องปฏิบัติการจากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบพบสารพันธุกรรมไวรัสพิษสุนัขบ้าจากตัวอย่างเนื้อสมอง ผลการสอบสวนพบว่า **ผู้เสียชีวิตนำลูกสุนัขไม่มีเจ้าของอายุประมาณ ๓ เดือนมาเลี้ยงจากจังหวัดนครราชสีมา ไม่ได้ทำวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ผู้เสียชีวิตถูกสุนัขกัดที่แขนและใบหน้าในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ และสุนัขตัวดังกล่าวตายในวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ เจ้าของนำไปฝังกลบโดยไม่ได้นำไปตรวจหาเชื้อพิษสุนัขบ้า หลังถูกกัดผู้เสียชีวิตเข้ารับวัคซีน PEP ในวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ ฉีดวัคซีนได้ ๓ ครั้ง และแสดงอาการก่อนได้รับวัคซีนเข็มที่ ๔** จากการวิเคราะห์พบว่า ผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์นี้สัมพันธ์กัน ๓ จังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา (รับสุนัขมาเลี้ยง) ฉะเชิงเทรา (ถูกกัด) และพิจิต (เข้ารับการรักษา) ซึ่ง**มีโอกาสในการนำเชื้อจากพื้นที่เสี่ยงเข้ามายังที่ที่ไม่พบโรคได้**

ผู้เสียชีวิตรายที่ ๔ จังหวัดอุบลราชธานี

จังหวัดอุบลราชธานีพบผู้เสียชีวิตยืนยันโรคพิษสุนัขบ้าจำนวน ๑ ราย ที่ ตำบลห้วยฝ้าย อำเภอตระการพืชผล เป็นเพศหญิง อายุ ๔๗ ปี อาชีพเกษตรกร และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประวัติการเจ็บป่วย วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๙ ผู้เสียชีวิตเริ่มมีอาการหนาวสั่นเมื่อเจอควันธูป สับสน ปวดแขนซ้าย ยกไม่ขึ้น วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๙ เข้ารับการรักษาที่คลินิกเอกชน แต่อาการไม่ดีขึ้น วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๙ มีอาการกลืนลำบาก กินอาหารและน้ำไม่ได้ สับสน พูดคุยไม่รู้เรื่อง วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๙ เข้ารับการรักษาที่ โรงพยาบาลตระการพืชผล ด้วยอาการสับสน เกร็ง น้ำลายฟูมปาก ชักหลายครั้ง วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๙ ส่งต่อเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ และเสียชีวิตในวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๙ โดยผลตรวจทางห้องปฏิบัติการจากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบสารพันธุกรรมไวรัสพิษสุนัขบ้าจากตัวอย่างเนื้อสมอง **จากผลการสอบสวนพบว่า วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๙ หลานผู้เสียชีวิตซื้อลูกสุนัขอายุ ๓ เดือน ไม่มีประวัติการได้รับวัคซีนมาจากผู้ขายรายหนึ่ง และนำไปฝากไว้ให้ผู้เสียชีวิตเลี้ยง โดยเลี้ยงในบริเวณบ้าน ไม่ได้ปล่อยออกนอกรั้ว ต่อมาช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ ผู้เสียชีวิตถูกสุนัขตัวดังกล่าวข่วนที่นิ้วมือซ้ายมีเลือดซึมล้างแผล แต่ไม่ได้ไปพบแพทย์** หลังกัด ๑ สัปดาห์สุนัขตาย **แต่สัตวแพทย์วินิจฉัยว่าตายจากลมร้อน (Heat stroke)** จากการสอบถามผู้ขายพบว่าพบว่าแม่พันธุ์ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเป็นประจำทุกปี ปัจจุบันมีสุขภาพปกติ ทั้งนี้ **คาดว่าสาเหตุของการติดเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าของลูกสุนัขตัวดังกล่าว อาจเกิดจากในช่วงต้นเดือน ก.พ. มีสุนัขจรจัดดุร้ายเข้ามาวิ่งไล่กัดสุนัขในหมู่บ้าน ต่อมาชาวบ้านกำจัดแต่ไม่ได้ส่งซากตรวจ** จากการวิเคราะห์สถานการณ์พบว่าจังหวัดอุบลราชธานี เป็นจังหวัดที่มีรายงานสัตว์พบเชื้อสูงสุด ๕ อันดับแรก ซึ่งมีความเสี่ยงสูงที่คนจะได้รับเชื้อมาจากสัตว์และเป็นโรคพิษสุนัขบ้าได้

ผู้เสียชีวิต...

ผู้เสียชีวิตรายที่ ๕ จังหวัดตาก

จังหวัดตากพบผู้เสียชีวิตยืนยันโรคพิษสุนัขบ้าจำนวน ๑ ราย ที่ ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง เป็นเพศชาย อายุ ๒๓ ปี อาชีพเกษตรกร ประวัติการเจ็บป่วย เริ่มป่วยวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๙ ด้วยอาการชักเกร็ง กลืนลำบาก กระวนกระวาย ชักเกร็ง พูดคุยไม่รู้เรื่อง ในวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๙ เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลอุ้มผาง ด้วยอาการไข้ กลัวลม กลัวน้ำ สะดุ้งง่าย กลืนลำบาก กระวนกระวาย ชักกระตุก น้ำลายมากผิดปกติ หายใจลำบาก วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๙ ผู้ป่วยเสียชีวิต ผลทางห้องปฏิบัติการกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์พบสารพันธุกรรมไวรัสพิษสุนัขบ้าจากตัวอย่างน้ำลาย **จากการสอบสวนพบว่า ประมาณ ๓ สัปดาห์ก่อนมีอาการ ผู้เสียชีวิตถูกสุนัขกัดที่บริเวณใบหน้า มีเลือดออก ไม่ได้ล้างแผล และไม่ได้ใส่ยาฆ่าเชื้อ และไม่ได้รับวัคซีน โดยสุนัขตัวดังกล่าวเป็นสุนัขมีเจ้าของ ของคนในหมู่บ้าน และไม่เคยได้รับวัคซีน ภายหลังจากกัดผู้เสียชีวิตแล้ว เจ้าของได้ฆ่าสุนัขและนำไปทิ้งใกล้บ้าน** และจากการวิเคราะห์สถานการณ์พบว่า จังหวัดตาก เคยพบผู้เสียชีวิตล่าสุดในปี ๒๕๖๘ ที่อำเภออุ้มผาง

ผู้เสียชีวิตรายที่ ๖ จังหวัดหนองคาย

จังหวัดหนองคายพบผู้เสียชีวิตยืนยันโรคพิษสุนัขบ้า ๑ ราย ที่ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เป็นเพศชาย อายุ ๙ ปี ๘ เดือน อาชีพนักเรียน เริ่มป่วยในวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๙ ด้วยอาการซึม มีไข้ แยกตัวจากเพื่อน วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๙ เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลหนองคาย ด้วยอาการมีไข้ เหงื่อออกมาก แน่นหน้าอก หายใจเหนื่อยหอบ วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๙ มีอาการโวยวาย ทรุดหนัก และเสียชีวิต ผลทางห้องปฏิบัติการกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์พบสารพันธุกรรมไวรัสพิษสุนัขบ้าจากตัวอย่างเนื้อสมอง **จากการสอบสวนโรคพบว่าวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๙ ผู้เสียชีวิตถูกสุนัขพันธุ์ไซบีเรียน ฮัสกี ที่เลี้ยงไว้ อายุ ๑ ปี ที่เลี้ยงไว้กัดที่แขนซ้าย มีเลือดซึมตามรอยฟัน หลังถูกกัดได้ไปพบแพทย์ที่คลินิกเอกชน และได้รับการฉีดวัคซีนบาดทะยัก แต่ไม่มีประวัติได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า สุนัขดังกล่าวเลี้ยงโดยการผูกเลี้ยงไว้ในบ้าน และมีการพาไปเดินเล่น เคยได้รับวัคซีนป้องกันโรคลำไส้อักเสบ แต่ไม่เคยได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า โดยเมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๙ ได้มีสุนัขไม่ทราบแหล่งที่มาเข้ามาผสมพันธุ์ที่บ้าน หลังจากเหตุการณ์ที่สุนัขกัดผู้เสียชีวิต เจ้าของจึงฆ่าสุนัขตัวดังกล่าว แล้วนำไปฝัง** โดยระหว่างปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๙ จังหวัดหนองคายพบผู้เสียชีวิต ๓ ราย ในปี ๒๕๖๑ ปี ๒๕๖๓ และปี ๒๕๖๙ และในปี ๒๕๖๙ (ณ วันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๙) จังหวัดหนองคายพบสัตว์หัวบวกทั้งสิ้น ๓ ตัวอย่าง

ผู้เสียชีวิตรายที่ ๗ จังหวัดศรีสะเกษ

จังหวัดศรีสะเกษ พบรายงานผู้เสียชีวิตยืนยันโรคพิษสุนัขบ้า ๑ ราย ที่ตำบลตำแย อำเภอพยุห์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นเพศชาย อายุ ๓๘ ปี มีประวัติเคยใช้สารเสพติดและเคยบำบัดเมื่อปี ๒๕๖๔ เริ่มป่วยวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๙ ด้วยอาการไข้ ไอ กระสับกระส่าย เดิน-วิ่งไปมาในชุมชน ต่อมาวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๙ ผู้ป่วยมีอาการคลุ้มคลั่ง อาละวาดเดินไปมา บิดาจึงนำตัวส่งโรงพยาบาลตรวจพบสารเสพติดในปัสสาวะ Amphetamine

Positive...

Positive ในวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๙ ผู้เสียชีวิตมีอาการคอแข็ง สับสน แพทย์ส่งต่อ รพ.ศรีสะเกษ เพื่อทำ CT scan แต่ไม่พบความผิดปกติ จึงส่งตัวกลับมารักษาที่โรงพยาบาลเดิม ต่อมาในวันเดียวกันผู้ป่วยมีอาการเกร็ง หยุดหายใจ แพทย์ได้ทำการกู้ชีพจนสามารถกลับมามีสัญญาณชีพ และส่งต่อ รพ.ศรีสะเกษ แพทย์สงสัยอาการเข้าได้กับโรคพิษสุนัขบ้า จึงส่งตัวอย่างตรวจทางห้องปฏิบัติการ โดยผลทางห้องปฏิบัติการกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบสารพันธุกรรมไวรัสพิษสุนัขบ้าจากตัวอย่าง น้ำลาย และปมรากผม วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๙ ผู้ป่วยเสียชีวิต **จากการสอบสวนโรคพบว่าวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๖๙ ผู้ป่วยจับสุนัขของเพื่อนบ้านมามัดไว้ใต้ถุนบ้าน และถูกสุนัขตัวดังกล่าวกัดที่มือด้านซ้าย มีเลือดออก ไม่ได้ล้างแผล ไม่ใส่ยา และปฏิเสธการไปรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า โดยสุนัขดังกล่าวผู้ใหญ่บ้านได้จัดการโดยไม่มีการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ ต่อมาวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๙ น้องสาวของผู้ป่วยโทรมาแจ้งให้เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อให้ช่วยนำตัวผู้ป่วยไปรับวัคซีนที่โรงพยาบาล แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากผู้ป่วยมีอาการเอะอะ โวยวาย ด่าทอ ข่มขู่จะทำร้ายเจ้าหน้าที่ และหลบหนีไป ทำให้ทีมเจ้าหน้าที่ไม่สามารถติดตามตัวผู้ป่วยได้ ภายหลังทีมเจ้าหน้าที่ได้สอบถามอาการจากบิดาของผู้ป่วยเป็นระยะ และได้รับแจ้งจากบิดาว่าผู้ป่วยได้รับการฉีดวัคซีนแล้วจึงไม่ได้ติดตามต่อ**

ผู้เสียชีวิตรายที่ ๘ จังหวัดกาญจนบุรี

จากการสอบสวนโรคเบื้องต้น จังหวัดกาญจนบุรี พบรายงานผู้เสียชีวิตยืนยันโรคพิษสุนัขบ้า ๑ ราย ที่ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขระบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งพื้นที่ที่พบผู้เสียชีวิตมีสภาพเป็นภูเขาสูง ห่างจากสุขศาลาที่ใกล้สุด ๓๐ นาที และห่างจากโรงพยาบาลในตัวอำเภอ ๙๐ กม. ซึ่งใช้เวลาเดินทาง ๙ ชม. ผู้เสียชีวิตเป็นเพศชาย อายุ ๔๗ ข้อมูลจากเวชระเบียนพบว่า วันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๙ ผู้เสียชีวิตไปฉีดยาฆ่าหญ้า กลับมามีผื่นคันตามร่างกาย แน่นหน้าอก รับประทานอาหารไม่ได้ กลืนไม่ได้ นอนไม่หลับ เหนื่อย เพ้อ พูดไม่ชัด เจ้าหน้าที่สุขศาลาทำการทดสอบการกลืนน้ำ กลัวแสง แพทย์สงสัยโรคพิษสุนัขบ้า วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๙ ทีมช่วยเหลือในหมู่บ้าน จึงนำส่งครึ่งทางให้แก่ทีมโรงพยาบาลสังขระบุรี วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๙ ทีมเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลสังขละบุรีไปรับผู้ป่วย โดยระหว่างทางผู้ป่วยมีอาการกระสับกระส่าย รู้สึกตัว แต่ไม่สามารถกลืนได้ มีชักเกร็ง ๒ ครั้ง โดยแรกรับที่โรงพยาบาลสังขละบุรี ผู้ป่วยมีอาการปวดศีรษะ กลัวน้ำ ผลุดลุกผลุดนั่ง กระวนกระวาย สะดุ้งตกใจง่าย กลืนลำบาก ชัก กล้ามเนื้อกระตุก น้ำลายมากกว่าปกติ อ่อนแรง แพทย์สงสัยโรคพิษสุนัขบ้าจึงส่งต่อโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๙ ผู้ป่วยเสียชีวิต โดยผลทางห้องปฏิบัติการกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์พบสารพันธุกรรมไวรัสพิษสุนัขบ้าจากตัวอย่าง น้ำลาย ปมรากผม และเนื้อสมอง **จากการสอบสวนโรคเบื้องต้นพบว่าบ้านของผู้เสียชีวิตไม่มีการกั้นบริเวณอย่างชัดเจน ไม่มีรั้ว และอยู่ในพื้นที่ป่า ที่บ้านมีแมวจร ๑ ตัว เลี้ยงแบบปล่อย ไม่มีประวัติการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ญาติให้ประวัติว่าเคยโดนสุนัขกัดเมื่อตอนอายุ ๕ ปี ไม่มีประวัติการรับวัคซีนพิษสุนัขบ้าหลังถูกกัด และไม่ทราบประวัติการสัมผัสเชื้อพิษสุนัขบ้าในช่วง ๑ ปีก่อนป่วยอย่างชัดเจน ทำให้ไม่ทราบประวัติการสัมผัสเชื้ออย่างชัดเจน นอกจากนี้ลักษณะพื้นที่ในตำบลมีชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน มีป่าล้อมรอบ มีการเคลื่อนย้ายของคนและสัตว์ รวมถึงสุนัขและแมวจรจัด และสัตว์ป่าที่อาจเป็นแหล่งรังโรค ทำให้การแพร่กระจายของโรคในพื้นที่มีความเป็นไปได้** ทั้งนี้จังหวัดกาญจนบุรีพบผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้าล่าสุดในปี ๒๕๕๓ จำนวน ๑ รายในอำเภอห้วยกระเจา สำหรับสถานการณ์ในสัตว์ ในปี ๒๕๖๙ ยังไม่พบสัตว์หัวบวก

ผู้เสียชีวิต...

ผู้เสียชีวิตรายที่ ๙ จังหวัดชลบุรี

จังหวัดชลบุรี พบรายงานผู้เสียชีวิตยืนยันโรคพิษสุนัขบ้า ๑ ราย ที่ตำบลคลองกิ่ว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี เป็นเพศชาย อายุ ๒๓ ปี สัญชาติลาว อาชีพรับจ้างเลี้ยงไก่ของบริษัทแห่งหนึ่ง ภรรยาให้ข้อมูลว่าปกติไม่ชอบเลี้ยงหรือเล่นกับสัตว์ โดยผู้เสียชีวิต เริ่มป่วยในวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๙ ด้วยอาการปวดร้าว และชาจากปลายเท้าข้างขวาถึงเอว โดยในวันนั้นได้เข้ารับการรักษาที่คลินิกแห่งหนึ่ง แพทย์จ่ายยาแก้ปวด และฉีดยาให้ วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๙ ผู้ป่วยมีอาการสะดุ้งเมื่อโดนน้ำ แน่นหน้าอก กลืนลำบาก ดื่มน้ำไม่ได้ บ้วนน้ำลายบ่อย กลัวแสง กลัวลม หายใจลำบาก และกระวนกระวาย แต่ในวันดังกล่าวผู้ป่วยปฏิเสธการรักษาไม่ยอมออกจากห้องไปโรงพยาบาล วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๙ ผู้ป่วยมีอาการกระวนกระวาย นอนไม่ได้ พูดจาสับสน รู้สึกจุกแน่นที่ลำคอ เพื่อนจึงช่วยกันนำส่งห้องฉุกเฉินโรงพยาบาลบ้านบึง โดยแรกรับผู้ป่วยพูดไม่รู้เรื่อง ตอบไม่ตรงคำถาม กระวนกระวาย บ้วนน้ำลายตลอดเวลา และเนื่องจากมีประวัติถูกลูกแมวกัด แพทย์จึงสงสัยสมองอักเสบจากโรคพิษสุนัขบ้า ผู้ป่วยเสียชีวิตในเวลา ๒๓.๒๓ น. ของวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๙ โดยผลทางห้องปฏิบัติการกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์พบสารพันธุกรรมไวรัสพิษสุนัขบ้าจากตัวอย่าง น้ำลาย ปมรากผม น้ำไขสันหลัง และเนื้อสมอง **จากการสอบสวนโรคพบว่าผู้เสียชีวิตเดินทางมาจากประเทศลาว เพื่อมาทำงานในฟาร์มแห่งหนึ่ง โดยในขณะอยู่ที่ประเทศลาวไม่เคยมีประวัติถูกสัตว์หรือข่วน ฟาร์มที่ทำงานเป็นฟาร์มปิด ไม่อนุญาตให้เลี้ยงสัตว์ และหากพบสัตว์เข้ามาในฟาร์มต้องรีบนำออกจากฟาร์ม เพื่อป้องกันไม่ให้เป็นพาหะนำโรคเข้าฟาร์ม ในวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๙ พบลูกแมว ๒ ตัว อายุประมาณ ๒ เดือน ปีนเข้ามาในฟาร์ม ผู้เสียชีวิตจึงจับเพื่อนำไปปล่อยจึงถูกกัดที่นิ้วหัวแม่มือขวา แต่ไม่มีเลือดออกจึงไม่ได้ล้างแผล และไม่ได้ไปพบแพทย์เพื่อรับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า รวมถึงไม่ได้บอกใครให้ทราบ ลูกแมวทั้ง ๒ ตัว หัวหน้างานได้นำไปปล่อยห่างจากฟาร์ม ๒-๓ กม. จึงไม่สามารถติดตามอาการของลูกแมวดังกล่าวได้**

ผู้เสียชีวิตรายที่ ๑๐ จังหวัดจันทบุรี

จังหวัดจันทบุรี พบผู้เสียชีวิตยืนยันโรคพิษสุนัขบ้า ๑ ราย ที่ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี เป็นเพศชาย อายุ ๑ ปี ๑๐ เดือน สัญชาติกัมพูชา โดยผู้เสียชีวิตเริ่มป่วยในวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๙ ด้วยอาการมีไข้อาเจียน วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๙ เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งน้ำร้อน ด้วยอาการไข้สูง แต่ไม่มีอาการชัก ได้รับยาลดไข้และกลับบ้าน วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๙ ผู้ป่วยมีอาการกลัวน้ำ สะดุ้งตกใจง่าย กลืนลำบาก ผลุดลุกผลุดนั่ง กระวนกระวาย น้ำลายมากกว่าปกติ ไม่รู้ตัว ชักเกร็ง จึงถูกนำส่งโรงพยาบาลโป่งน้ำร้อน และเสียชีวิตในเวลา ๐๕.๐๐ น. โดยผลทางห้องปฏิบัติการกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์พบสารพันธุกรรมไวรัสพิษสุนัขบ้าจากตัวอย่าง ปมรากผม และเนื้อสมอง **จากประวัติเบื้องต้นพบว่า วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๙ ผู้ป่วยมีแผลขนาดใหญ่ที่ใบหน้า และศีรษะ จากการตกจากหลังของสุนัขที่นายจ้างเลี้ยงไว้ขณะขี่เล่น เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลโป่งน้ำร้อน และเข้ารับการทำแผลที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโป่งน้ำร้อนในวันที่ ๒๐ – ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๙ เบื้องต้นพบว่าผู้เสียชีวิตมีประวัติสัมผัสคลุกคลีใกล้ชิดสุนัขที่เป็นสัตว์เลี้ยงในสวน โดยจากข้อมูล ณ วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๙ พบว่าสุนัขทั้ง ๕ ตัวของนายจ้างอยู่ระหว่างการกักดูอาการ โดยที่ทุกตัวยังไม่แสดงอาการใด ๆ ที่ผิดปกติ** จากการสอบสวนโรคพบว่าครอบครัวผู้เสียชีวิตไม่เคยเดินทางออกจากพื้นที่ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๙ และบริเวณสวนที่ทำงานเป็นพื้นที่เปิด ไม่มีรั้วรอบขอบชิด และยังคงพบสุนัข และแมวจร

ผู้เสียชีวิต...

ผู้เสียชีวิตรายที่ ๑๑ จังหวัดนครพนม

จังหวัดนครพนม พบผู้เสียชีวิตยืนยันโรคพิษสุนัขบ้า ๑ ราย ที่ตำบลปลาปาก อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม เป็นเพศหญิง อายุ ๔๒ ปี สัญชาติไทย อาชีพเกษตรกร โดยเริ่มป่วยวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๙ ด้วยอาการไข้ ปวดและชาร้าวบริเวณขาทั้ง ๒ ข้าง และเบื่ออาหาร วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๙ อาการทรุดลง มีไข้ หนาวสั่น เสียงแหบ กลืนลำบาก ไม่สามารถกลืนน้ำได้ และมีอาการผวาเมื่อสัมผัสน้ำ วันที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๙ เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลปลาปาก แพทย์พิจารณาให้วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าและวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยัก ต่อมามีอาการกระสับกระส่าย และคลุ้มคลั่ง จึงส่งต่อโรงพยาบาลนครพนม และเสียชีวิตวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๙ เวลา ๑๖.๒๐ น. ผลตรวจทางห้องปฏิบัติการจากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์พบสารพันธุกรรมไวรัสพิษสุนัขบ้า (Positive) จากตัวอย่างน้ำลาย ปมรากผม และเนื้อสมอง ยืนยันการเสียชีวิตจากโรคพิษสุนัขบ้า **จากการสอบสวนพบว่า ประมาณ ๓ เดือนก่อนเริ่มป่วย ผู้เสียชีวิตถูกลูกสุนัขมีเจ้าของ อายุประมาณ ๑ เดือน ซึ่งไม่เคยได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า กัดที่นิ้วเท้าข้างขวาจนมีเลือดออก และไม่ได้รับการป้องกันหลังสัมผัสโรค โดยลูกสุนัขดังกล่าวตายภายหลังและถูกนำซากไปทิ้งโดยไม่ได้ส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ** การสอบสวนพบสัตว์ที่เกี่ยวข้อง ๒๓ ตัว ได้แก่ สุนัข ๑๑ ตัว แมว ๓ ตัว และโค ๙ ตัว โดยไม่เคยได้รับวัคซีนทั้งหมด นอกจากนี้พบเหตุการณ์ผิดปกติในโคที่มีอาการทางระบบประสาท และถูกชำแหละบริโภค ผู้สัมผัสเสี่ยงรวม ๘๗ ราย อยู่ระหว่างการติดตามเพื่อรับวัคซีน (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๙)

ผู้เสียชีวิตรายที่ ๑๒ จังหวัดบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์ พบผู้เสียชีวิตยืนยันโรคพิษสุนัขบ้า ๑ ราย ที่ตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นเพศชาย อายุ ๖๓ ปี สัญชาติไทย อาชีพเลี้ยงปลาในกระชัง จากการสอบสวนพบว่า เริ่มป่วยวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๙ ด้วยอาการไข้สูง หนาวสั่น และเวียนศีรษะ วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๙ อาการไม่ดีขึ้น จึงเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลสตึก วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๙ ผู้ป่วยหายใจไม่ออก รับประทานอาหารไม่ได้ เริ่มกระสับกระส่าย จึงส่งตัวรักษาต่อยังโรงพยาบาลบุรีรัมย์ ในวันดังกล่าวผู้ป่วยมีอาการเอะอะโวยวาย ชักเกร็งกระตุก กลืนน้ำลายไม่ลง แพทย์พิจารณาใส่ท่อช่วยหายใจ วินิจฉัยเบื้องตน Encephalitis วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๙ แพทย์วินิจฉัยเบื้องต้นโดยผู้ป่วยมีโรคหลัก คือ dengue-induced cardiomyopathy นอกจากนั้นแพทย์เก็บตัวอย่างน้ำลาย น้ำไขสันหลัง ปัสสาวะ ปมรากผม เพื่อตรวจหาสารพันธุกรรมจากโรคพิษสุนัขบ้า วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๙ ผู้ป่วยมีอาการชักเกร็ง น้ำลายฟูมปาก และเสียชีวิตในเวลา ๑๖.๕๕ น. ผลตรวจทางห้องปฏิบัติการจากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบสารพันธุกรรมไวรัสพิษสุนัขบ้า (Positive) จากตัวอย่างน้ำลาย ปัสสาวะ และปมรากผม **จากผลการสอบสวนพบปัจจัยเสี่ยง โดยญาติให้ข้อมูลว่าผู้เสียชีวิตมีประวัติถูกสุนัขที่บ้านข่วน ช่วงประมาณเดือนมกราคม ๒๕๖๙ และไม่ได้ไปรับวัคซีนหลังสัมผัสโรค สุนัขถูกรถชนตาย ๑ วันหลังข่วนเจ้าของ โดยสุนัขตัวดังกล่าวเคยรับวัคซีนรวม ๕ โรค แต่ไม่เคยได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ในปัจจุบันที่บ้านเลี้ยงสุนัข ๒ ตัว ได้รับวัคซีนตามเกณฑ์และยังไม่มีอาการผิดปกติ นอกจากนั้นบริเวณสถานที่พักและทำงานซึ่งเป็นแพปลาพบมีสุนัขจรอาศัยอยู่บริเวณดังกล่าวจำนวนมาก** สุนัขที่สงสัยว่าเป็นสาเหตุไม่ได้มีการส่งตรวจเพื่อยืนยันผลทางห้องปฏิบัติการ

ผู้เสียชีวิต...

ผู้เสียชีวิตรายที่ ๑๓ จังหวัดสุรินทร์

จังหวัดสุรินทร์ พบผู้เสียชีวิตยืนยันโรคพิษสุนัขบ้า ๑ ราย ที่ตำบลตาเบา อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ เป็นเพศชาย อายุ ๒๕ ปี สัญชาติไทย อาชีพค้าขาย เริ่มป่วยวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๙ ด้วยอาการปวดแขนซ้าย วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๙ เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลปราสาท ด้วยอาการปวดชาที่แขนซ้าย ลามมาที่ไหล่ซ้าย และท้ายทอย หลังจากนั้นมีอาการแน่นหน้าอก หายใจไม่สะดวก แพทย์ admit เป็นผู้ป่วยใน วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๙ ผู้ป่วยมีไข้ หายใจหอบ สำลักอาหาร มีอาการกลัวน้ำ กระวนกระวาย โดนลมแล้วมีอาการกระสับกระส่าย หลังจากนั้น ผู้ป่วยมีอาการแย่ลง และเสียชีวิตในเวลา ๒๐.๒๐ ผลตรวจทางห้องปฏิบัติการจากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบสารพันธุกรรมไวรัสพิษสุนัขบ้า (Positive) จากตัวอย่างน้ำลาย ปมรากผม และเนื้อสมอง **จากผลการสอบสวนเบื้องต้น พบว่าผู้เสียชีวิตมีพฤติกรรมรักสัตว์ ชอบหยอกเล่น ให้อาหารสุนัข และแมวเป็นประจำ ในช่วงปลายเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๙ ผู้ป่วยถูกลูกสุนัขจรหลังบ้านกัดที่มือข้างซ้าย ไม่ได้ล้างแผล ไม่ได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ในวันเดียวกันภรรยาก็ถูกสุนัขตัวดังกล่าวกัดเช่นกัน ได้ล้างแผล แต่ไม่ได้รับวัคซีนในวันดังกล่าว (ปัจจุบันได้รับแล้ว) ต่อมาผู้ป่วยได้มาซื้อของที่ตลาดปราสาท ตำบลกังแอน และถูกลูกสุนัขจร อายุประมาณ ๒-๓ เดือนข่วนบริเวณมือซ้าย มีเลือดออกซิบ ๆ ผู้ป่วยล้างแผลด้วย ไม่ได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ปัจจุบันไม่ทราบสถานะของสุนัข** ในปัจจุบันที่บ้านมีสุนัข ๒ ตัว ไม่มีอาการป่วย แต่อย่างไรก็ตามสุนัขดังกล่าวเลี้ยงแบบปล่อยทำให้มีโอกาสสัมผัสเชื้อได้

การดำเนินงาน

- ค้นหาผู้สัมผัสและประเมินความเสี่ยง: ค้นหาผู้สัมผัส ๓ กลุ่ม ได้แก่ สมาชิกครอบครัว ๕ คน เจ้าหน้าที่โรงพยาบาล ๖๖ คน และประชาชนในพื้นที่ ๗๐ คน นอกจากนั้นยังสำรวจ และค้นหากลุ่มเสี่ยงเพิ่มเติมที่ถูกสุนัข/แมว กัดข่วนภายในระยะเวลา ๑ ปี พร้อมประเมินความเสี่ยงและติดตามผู้สัมผัสเพื่อรับวัคซีน
- ประเมินความรอบรู้ของประชาชน: พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องการป้องกันโรค แต่ยังมีช่องว่างด้านการตระหนักถึงความเสี่ยง โดยมีเพียงร้อยละ ๕๑.๔๓ ที่ตระหนักว่าตนเองมีความเสี่ยงติดโรค
- เฝ้าระวังโรคในสัตว์: สำรวจพบเหตุการณ์สุนัขตายผิดปกติและมีพฤติกรรมดุร้าย ๘ เหตุการณ์ พบสุนัขเสียชีวิต ๖ ตัว และตรวจพบเชื้อพิษสุนัขบ้าในซากสุนัขที่ส่งตรวจเพิ่มเติม
- ควบคุมและป้องกันโรค: ประกาศเขตโรคระบาดชั่วคราว ลงพื้นที่เคาะประตูบ้านให้ความรู้ สำรวจและฉีดวัคซีนสุนัขและแมว เร่งรัดการฉีดวัคซีนแก่ผู้สัมผัส และเปิดศูนย์ปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุข เพื่อบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. สถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์

ในปี ๒๕๖๙ ข้อมูล ณ วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๙ จากระบบเฝ้าระวังโรคพิษสุนัขบ้า thairabies.net ประเทศไทยพบรายงานผลบวกของโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ ๓๓๗ ตัว คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๙ ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด (๕,๓๖๐) ตัว จาก ๗๗ จังหวัด โดยจังหวัดที่พบรายงานผลบวกมากที่สุด ได้แก่ จังหวัด นครราชสีมา จำนวน ๔๑ ตัวอย่าง รองลงมาคือ จังหวัดกาฬสินธุ์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี ตามลำดับ โดยสัตว์ที่พบว่าติดเชื้อมากที่สุด คือ สุนัข จำนวน ๒๙๘ ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๔๓ รองลงมาคือโค จำนวน ๒๙ ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ ๘.๖๑ และสัตว์ชนิดอื่น ๆ ที่บเชื้อได้แก่ม้า และกระบือ นอกจากนั้น ตัวอย่างที่พบผลตรวจสุนัขที่มีเจ้าของร้อยละ ๔๐.๔๖ ไม่มีเจ้าของร้อยละ ๓๔.๘๗ และไม่ทราบประวัติ ร้อยละ ๒๔.๖๗

๔. พื้นที่...

๔. พื้นที่เสี่ยงโรคพิษสุนัขบ้า (Risk Area)

กรมควบคุมโรคได้กำหนดเกณฑ์พื้นที่เสี่ยงโรคพิษสุนัขบ้า โดย อ้างอิงจากสถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้าย้อนหลัง ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๘) ดังนี้ โดยพื้นที่เสี่ยงสูง คือ พื้นที่ที่พบผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า หรือพบสัตว์ติดเชื้อโรคพิษสุนัขบ้ามีการกระจายตัวมากกว่าร้อยละ ๕๐ ของจำนวนอำเภอทั้งหมดในจังหวัดนั้น ๆ และพื้นที่เสี่ยง คือ พื้นที่ระดับอำเภอที่มีการพบเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์อย่างน้อย ๑ ตัวอย่าง

จากข้อมูลพื้นที่เสี่ยงโรคพิษสุนัขบ้า ปีงบประมาณ ๒๕๖๙ พบว่ามีจังหวัดเสี่ยงสูง จำนวน ๑๙ จังหวัด ได้แก่ ตาก นครนายก ชลบุรี สระแก้ว มหาสารคาม นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ อุบลราชธานี มุกดาหาร ยโสธร ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ สงขลา จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี ระยอง และสมุทรปราการ อย่างไรก็ตาม ในปี ๒๕๖๙ ผู้เสียชีวิต ๑๐ ใน ๑๓ รายอยู่ในจังหวัดกลุ่มเสี่ยง ในขณะที่อีก ๓ ราย เกิดขึ้นนอกพื้นที่เสี่ยงสูง ซึ่งสะท้อนว่า การกำหนดพื้นที่เสี่ยงอาจจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยอื่นๆเพิ่มเติม ได้แก่ ความครอบคลุมของวัคซีนในสถานการณ์จริง ความไวของระบบเฝ้าระวังและการส่งตรวจ ตลอดจนการเคลื่อนย้ายสัตว์ และบริบทของพื้นที่ชายแดน

นอกจากนี้ยังมีอำเภอเสี่ยงในหลายจังหวัดทั่วประเทศ เช่น จังหวัดเชียงราย (อำเภอแม่ฟ้าหลวง และแม่สาย) จังหวัดเชียงใหม่ (อำเภอเมืองเชียงใหม่) จังหวัดน่าน (อำเภอเฉลิมพระเกียรติ) รวมถึงพื้นที่เสี่ยงในจังหวัดพะเยา อุตรดิตถ์ เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร พิจิตร ปทุมธานี ลพบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี ร้อยเอ็ด ขอนแก่น กาฬสินธุ์ เลย อุดรธานี หนองบัวลำภู นครพนม หนองคาย ชัยภูมิ กระบี่ นครศรีธรรมราช ตรัง และกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

ในปี ๒๕๖๙ ประเทศไทยพบผู้เสียชีวิตจากโรคพิษสุนัขบ้าแล้ว ๑๓ ราย ในจังหวัดระยอง นครราชสีมา ฉะเชิงเทรา อุบลราชธานี ตาก หนองคาย ศรีสะเกษ กาญจนบุรี ชลบุรี จันทบุรี นครพนม บุรีรัมย์ และสุรินทร์ และพบสัตว์ติดเชื้อสะสม ๓๓๗ ตัวอย่าง โดยจังหวัดที่พบสัตว์ติดเชื้อสูงสุด ได้แก่ นครราชสีมา จำนวน ๔๑ ตัวอย่าง รองลงมาคือ จังหวัดกาฬสินธุ์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่ายังคงมีการแพร่กระจายของโรคในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะจังหวัดที่จัดอยู่ในกลุ่มพื้นที่เสี่ยงสูง ซึ่งจำเป็นต้องเร่งรัดมาตรการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคอย่างเข้มข้นแบบบูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วน

๕. ประเด็นปัญหาของการพบโรคพิษสุนัขบ้าในประเทศไทย

๑. ประชาชนยังขาดความตระหนักและมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า โดยเฉพาะความเชื่อว่าแผลเล็กน้อยไม่จำเป็นต้องพบแพทย์ ลูกสุนัขหรือลูกแมวไม่เป็นโรค หรือสัตว์เลี้ยงที่อยู่ภายในบ้านมีความปลอดภัย ส่งผลให้ผู้ถูกสัตว์กัด ข่วน หรือสัมผัสที่มีความเสี่ยงหลายรายไม่เข้ารับการล้างแผลและวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าหลังสัมผัสโรค (PEP) อย่างทันท่วงที

๒. การติดตามสัตว์ที่เป็นสาเหตุและการส่งซากตรวจทางห้องปฏิบัติการยังมีข้อจำกัด หลายเหตุการณ์สัตว์ที่กัดหรือข่วนถูกนำไปปล่อย ทิ้ง ฆ่า หรือฝังโดยไม่ได้ส่งตรวจ ทำให้ไม่สามารถยืนยันสถานะการติดเชื้อและไม่สามารถใช้ข้อมูลเพื่อค้นหาและติดตามผู้สัมผัสโรคได้อย่างครบถ้วน

๓.การควบคุม...

๓. การควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ยังไม่ครอบคลุมและต่อเนื่องเพียงพอ โดยเฉพาะการฉีดวัคซีนในสุนัขและแมว การสำรวจประชากรสัตว์ และการจัดการสุนัขจรจัด พบว่าสัตว์สาเหตุหลายรายไม่เคยได้รับวัคซีน หรือเป็นสุนัขจรจัด/สุนัขจรจัดที่ถูกนำมาเลี้ยงโดยไม่ทราบประวัติการได้รับวัคซีน รวมทั้งยังพบการเลี้ยงสัตว์แบบปล่อยหรือไม่มีการควบคุมที่เหมาะสม

๔. ระบบเฝ้าระวังและติดตามผู้สัมผัสโรคยังมีช่องว่าง โดยเฉพาะผู้ที่ไม่ไปพบแพทย์ ผู้ที่ปฏิเสธการรับวัคซีน ผู้ที่ได้รับวัคซีนไม่ครบ และผู้ที่ไม่สามารถติดตามตัวได้ รวมถึงกรณีที่มีการรับผู้ป่วยหรือผู้สัมผัสข้ามพื้นที่ ทำให้การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถานบริการสาธารณสุข หน่วยงานปศุสัตว์ และพื้นที่เกิดเหตุยังต้องเพิ่มประสิทธิภาพ

๕. การเข้าถึงบริการและการตอบโต้โรคในบางพื้นที่มีข้อจำกัด โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกลหรือภูมิประเทศเป็นภูเขาและพื้นที่ชายแดน ซึ่งมีระยะทางและเวลาเดินทางไปยังสถานบริการที่เหมาะสมค่อนข้างมาก รวมทั้งมีการเคลื่อนย้ายคน สัตว์ สุนัขและแมวจรจัดระหว่างพื้นที่ ทำให้การเฝ้าระวังติดตาม และควบคุมโรคทำได้ยากขึ้น

๖. การบูรณาการและการติดตามผลการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานในระดับพื้นที่ยังจำเป็นต้องเพิ่มความเข้มข้น ทั้งด้านการเฝ้าระวังในคนและสัตว์ การจัดการประชากรสัตว์ การติดตามผู้สัมผัสโรค การสื่อสารความเสี่ยง และการตอบโต้เหตุการณ์ เพื่อให้การดำเนินงานภายใต้แนวคิด One Health มีความต่อเนื่องและเกิดผลเป็นรูปธรรม

๖. ข้อเสนอแนะเพื่อการป้องกันไม่ให้มีผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า

๑. เร่งสื่อสารความเสี่ยงและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักว่าโรคพิษสุนัขบ้าเป็นโรคที่ **“หากติดเชื้อและแสดงอาการแล้วจะเสียชีวิตทุกราย แต่ป้องกันได้”** โดยสื่อสารผ่านทุกช่องทาง ทั้งสื่อโทรทัศน์ วิทยุ สื่อออนไลน์ โรงเรียน ชุมชน และเครือข่าย อสม. อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในพื้นที่เสี่ยงสูง

๒. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องเมื่อถูกสัตว์กัดหรือข่วน ได้แก่ “ล้างแผลทันทีด้วยน้ำและสบู่อย่างน้อย ๑๕ นาที ใส่ยาฆ่าเชื้อ รีบพบแพทย์ และรับวัคซีนให้ครบตามนัด” **แม้เป็นแผลเพียงเล็กน้อยก็มีความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตได้** ทั้งนี้ กรมควบคุมโรค ได้ประสานกรมประชาสัมพันธ์ ทั้งในส่วนกลาง และในพื้นที่เสี่ยง เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า และวิธีปฏิบัติตัวเมื่อถูกสัตว์ กัด ข่วน หรือเลียที่บาดแผล

๓. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อสัตว์เลี้ยงของตน โดยนำสุนัขและแมวเข้ารับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าทุกปี ไม่ปล่อยสัตว์ออกนอกบ้านโดยไม่มีการควบคุม และไม่นำสัตว์ที่ไม่ทราบประวัติมาเลี้ยงโดยไม่กักสังเกตอาการ

๔. สนับสนุนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานสาธารณสุข ปศุสัตว์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชน ในการเฝ้าระวัง ควบคุมประชากรสัตว์จรจัด ติดตามผู้สัมผัสโรค และตอบโต้เหตุการณ์อย่างรวดเร็วเมื่อพบสัตว์หรือผู้ป่วยสงสัยโรคพิษสุนัขบ้า

๕. เน้นการเฝ้าระวัง...

๕. เน้นการเฝ้าระวังเชิงรุกเพื่อการค้นหาผู้สัมผัสสัตว์ **โดยเฉพาะผู้สัมผัสสัตว์ที่ยังไม่ได้รับการยืนยันโรคพิษสุนัขบ้า**ในพื้นที่เสี่ยงสูง และพื้นที่ที่พบผู้เสียชีวิตหรือสัตว์ติดเชื้ออย่างต่อเนื่อง **โดยใช้กลไก "อสม. เคาะประตูบ้าน"** พร้อมทั้งกำกับติดตามให้สถานบริการมีวัคซีนและอิมมูโนโกลบูลินเพียงพอและสามารถให้บริการตามแนวทางเวชปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖. กำกับติดตามให้สถานบริการสาธารณสุขทุกระดับดำเนินการตามแนวทางเวชปฏิบัติการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าหลังสัมผัสโรค (Post-Exposure Prophylaxis: PEP) อย่างเคร่งครัด โดยให้บุคลากรทางการแพทย์สามารถประเมินระดับความเสี่ยงจากการสัมผัสโรคได้อย่างถูกต้อง ให้การล้างแผล การฉีดวัคซีน และการให้ Rabies Immunoglobulin (RIG) ตามข้อบ่งชี้ รวมทั้งนัดติดตามและกำกับการได้รับวัคซีนครบตามกำหนด เพื่อลดโอกาสการพลาดการรักษาในผู้สัมผัสโรค

๗. พัฒนาระบบเฝ้าระวังและทบทวนกรณีผู้ถูกสัตว์กัดที่ไม่ได้รับวัคซีน หรือได้รับวัคซีนไม่ครบ โดยเฉพาะในพื้นที่เสี่ยงสูงและพื้นที่ที่พบผู้เสียชีวิต เพื่อค้นหาช่องว่างของระบบบริการและนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง

๘. ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขในทุกระดับอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการพบสัตว์ติดเชื้อหรือพบผู้เสียชีวิต เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าหลังสัมผัสโรคที่เป็นปัจจุบัน และสามารถให้คำแนะนำแก่ประชาชนได้อย่างถูกต้อง

๙. พัฒนาระบบประสานงานระหว่างโรงพยาบาล รพ.สต. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และหน่วยงานปศุสัตว์ เพื่อให้สามารถติดตามผู้ถูกสัตว์กัด ข่วน หรือเลียที่บาดแผลเข้าสู่ระบบการรักษาได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งติดตามการมารับวัคซีนให้ครบตามนัด และเชื่อมโยงข้อมูลการสอบสวนโรคระหว่างคนและสัตว์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ